Митрополит Іларіон: нездоровий ажіотаж навколо теми доходів Церкви найчастіше пов'язаний з антицерковними спекуляціями

25 вересня 2021 року в передачі «Церква і світ», що виходить на каналі «Росія 24» по суботах і неділях, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон відповів на запитання ведучої Катерини Грачової.

К. Грачова: Доброго дня! Це програма «Церква і світ» на телеканалі «Росія 24». Щотижня ми адресуємо свої питання про головні події в Росії і світі голові Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополиту Волоколамському Іларіону. Вітаю Вас, владико!

Митрополит Іларіон: Доброго дня, Катерино! Вітаю вас, дорогі брати і сестри!

К. Грачова: Мені б хотілося почати з минулих виборів до Державної Думи. Попереднє скликання в історію увійшло такими широко обговорюваними рішеннями, як внесення змін до Конституції, підвищення пенсійного віку, реновація. Чого Ви чекаєте від Думи нового скликання? На що б Ви їм

порадили в першу чергу направити свої сили?

Митрополит Іларіон: Законодавство вимагає постійного вдосконалення. У законодавстві є дуже багато дірок, які належить усунути новому скликанню Державної Думи.

Мені здається, варто було б звернути увагу на три головні сфери, в яких ми потребуємо поліпшення. Перше - це добробут людей. Це стосується, перш за все, тих людей, які знаходяться на дні або близько до дна соціальної піраміди, тобто це малозабезпечені, інваліди, люди похилого віку - одним словом, ті, яким не вистачає грошей. Я думаю, що законодавство повинно постійно удосконалюватися, щоб кожна людина в нашій Батьківщині могла жити на гідному рівні.

Друга область, де наші законодавці можуть і повинні застосувати свої таланти і здібності, - це моральність. Законодавство неможливо розглядати у відриві від моральності. Якщо ми будемо приймати так звані «моральні» цінності, які нам дуже часто нав'язуються західним ліберальним суспільством, то це буде для нашої країни шлях в нікуди. Ми всі повинні піклуватися про те, щоб традиційні моральні цінності, на яких століттями будувалося життя людства і життя нашої країни, просувалися усіма можливими способами і, перш за все, через засоби масової інформації.

Нещодавно сталася трагедія в Пермському державному університеті, коли молодий чоловік взяв зброю і розстріляв ні в чому не винних людей. Ми повинні прийняти якісь законодавчі заходи, які в подальшому виключать можливість ось таким божевільним користуватися зброєю. Я взагалі не розумію, навіщо зброя повинна продаватися звичайним цивільним людям. Треба, щоб наші законодавці подумали про це.

Нарешті, третя область, яка пов'язана з першою, - це народжуваність. У нашій країні низька народжуваність, на жаль, вона падає. Законодавчі заходи, необхідні для того, щоб народжуваність зростала, потрібно приймати невідкладно, тому що якщо народонаселення нашої країни падатиме, то рано чи пізно нам на зміну прийдуть інші люди, які заволодіють нашою країною і стануть в ній господарями.

К. Грачова: Владико, в продовження теми законодавчих ініціатив. Міністерство праці виступило з законопроектом, згідно з яким вже з 2022 року в нашій країні сім'ї, де батько є батьком, а дружина - усиновлювачем дитини, народженої сурогатною матір'ю, зможуть отримувати материнський капітал. До цього подібне було неможливо. Я думаю, цей крок, напевно, можна розцінювати як заохочення до збільшення народжуваності всіма доступними способами з боку держави. Як Ви оцінюєте цю законодавчу ініціативу? Яка позиція з цього приводу у Руської Православної Церкви?

Митрополит Іларіон: Позиція Церкви щодо сурогатного материнства однозначно виражена в її офіційних документах. Церква не визнає сурогатне материнство і вважає його втручанням в богоустановленний порядок народження дітей від батька і матері. Тому будь-які заходи, спрямовані на підтримку сурогатного материнства, Церквою схвалені бути не можуть. Як представник Церкви, я думаю, що державою повинні вживатися всі зусилля для того, щоб домогтися зниження смертності і підвищення народжуваності, але тільки не за рахунок втрати традиційних моральних цінностей.

Якщо говорити про зниження смертності, то вже півтора року ми живемо в умовах пандемії. Ми першими винайшли вакцину від коронавірусу, але до цього часу у нас вакциновано трохи менше третини нашої країни. Про що це говорить? Про те, що кампанія по просуванню вакцинації, по пропаганді вакцин за великим рахунком провалилася. Ми не змогли переконати наших людей у тому, що потрібно вакцинуватися. Ми не змогли переконати дуже багатьох людей в тому, що вакцинація потрібна, можливо, не стільки ним самим, скільки вона важлива для порятунку життів близьких, оточуючих людей.

Я думаю, що законодавчі ініціативи, які сприятимуть зниженню смертності, зараз дуже затребувані і необхідні, так само, звичайно, як і законодавчі ініціативи, спрямовані на підвищення народжуваності. Але, повторюся, не за рахунок відмови від традиційних цінностей.

К. Грачова: До інших тем. Керуючий Чебоксарською і Чуваською єпархією Руської Православної Церкви заборонив священика одного з храмів своєї єпархії. Звуть його Роман Степанов. Він закликав Патріарха Кирила та інших правлячих ієрархів розповісти громадськості про свої доходи і наявне майно. Чому тема майна, доходів Руської Православної Церкви є такою чутливою, навіть болючою для Руської Православної Церкви? Чому ці відомості не можна зробити надбанням громадськості?

Митрополит Іларіон: По-перше, наскільки я знаю, цього священика заборонили не за те, що він закликав розкривати доходи, а за те, що його моральний характер не відповідав його високому сану. По-друге, я думаю, що доходи Церкви, церковних людей, священнослужителів - це не та тема, про яку ми повинні боятися говорити. Ми не боїмося говорити на цю тему. Мене неодноразово запитували, і я відповідав на ці питання, який у мене дохід, звідки він береться. Я розповідав про гонорари, які отримую за свої книги. Знаю, що багато священнослужителів абсолютно не соромляться говорити про свої доходи, тому що ці доходи отримані чесним трудовим шляхом. Людина працює - вона отримує дохід, це цілком природно.

Нездоровий ажіотаж, який виникає навколо теми доходів Церкви, найчастіше пов'язаний з різного роду спекуляціями, наклепом на Церкву, який поширюється як через традиційні ЗМІ, так і через різного роду Telegram-канали, які в силу своєї анонімності не несуть ніякої відповідальності ні перед законом, ні перед людьми, ні перед Богом. Тому вони безкарно поширюють саму різну інформацію, в тому числі дуже багато фальшивої інформації.

Я хотів би закликати наших телеглядачів не довіряти розповсюджувачам такого роду неправдивої інформації, а прислухатися, перш за все, до голосу священноначалля.

К. Грачова: Тепер до питання про російську освіту, вірніше, про плоди цієї освіти. У телеведучої і блогера Насті Івлєєвой, якій тридцять років, щорічний дохід згідно Forbes становить 2,7 млн доларів. Вона давала інтерв'ю і не змогла відповісти на питання, наприклад, хто автор роману «Батьки і діти», яке прізвище носив Петро I. Потрібно сказати, що при цьому Настя Івлєєва займає четверту сходинку в рейтингу довіри серед молоді. Сама вона своїх скромних знань не соромиться і каже, що їй це не заважає добре заробляти. Як тоді переконати молодь у необхідності вчитися,

якщо прямої залежності від рівня доходів вже немає?

Митрополит Іларіон: Якість життя визначається не тільки матеріальним добробутом. Якщо ми цьому не навчимо наших дітей і студентство, тоді ми і найголовнішого не розкажемо: того, в чому полягає сенс життя.

Матеріальний добробут - лише одна зі складових людського щастя. Якщо людина мало знає, якщо він погано освічена, то зустрічаючись з людьми більш освіченими, які знають більше, вона завжди буде відчувати свою недостатність, неповноцінність. Це буде отруювати її життя. Чим більше людина знає, чим більше вона освічена, тим більш повноцінною і насиченою є її життя.

Здобувати знання потрібно не тільки для того, щоб за них отримувати матеріальну винагороду. Хоча все-таки досвід дуже багатьох, я б сказав, більшості людей показує, що чим більше людина знає, якщо вона вміє ці знання застосувати на практиці, тим більше вона в результаті отримує.

К. Грачова: Ось історія зовсім іншого роду: 9-річна Аліса Теплякова, яка прославилася на всю країну тим, що у вісім років зклала ЄДІ і поступила в МДУ на факультет психології, почала навчання, природно, будучи наймолодшою серед однокурсників. Ті відзначають, що на заняттях, як очних, так і дистанційних, їй доводиться важко, що вона не завжди розуміє, що відбувається на лекціях. Владико, як Вам здається, чи варто було дитину в такому ранньому віці відправляти на навчання до вищого навчального закладу? Безумовно, дитину обдаровану, але тим самим позбавляти її дитинства?

Митрополит Іларіон: Питання про позбавлення дитинства повинні ставити перед собою батьки, з урахуванням, звичайно, інтересів самої дитини.

Можу розповісти про своє дитинство. Я ніколи не був вундеркіндом, але був в якомусь сенсі позбавлений дитинства, тому що весь свій вільний час витрачав на заняття музикою, і я ніколи про

це не пошкодував. Інші діти грали у дворі, хтось в футбол, хтось - в волейбол, хтось просто бездіяльно проводив час, а я як мінімум три години на день грав на скрипці, аж до восьмого класу. Але я не шкодую про це, тому що в підсумку це дало мені дуже багато. Хоча я не став скрипалем, музикантом, але це дуже сильно сприяло моєму інтелектуальному і культурному розвитку. Я дуже багато дізнався через ці заняття музикою.

Думаю, якщо у дитини є здібності, і особливо виняткові здібності, то дуже важливо їх розвивати. Ми можемо навести безліч прикладів людей, які в дуже ранньому віці починали свою творчу, професійну діяльність. Досить згадати Моцарта, який, будучи дитиною, вже писав музику і виступав із сольними концертами.

Я не думаю, що розвиток цього інтелектуального потенціалу дитини, навіть якщо вона буде значно випереджати своїх однолітків, означає, що її позбавили дитинства. Просто у неї буде інше дитинство може бути, навіть більш цікаве і насичене, ніж у її однолітків.

К. Грачова: Велике спасибі, владико, що відповіли на наші запитання.

Митрополит Іларіон: Дякую, Катерино.

У другій частині передачі митрополит Іларіон відповів на запитання телеглядачів, що надійшли на сайт програми «Церква і світ».

Питання: Владико, я вже неодноразово задавала на сайті передачі «Церква і світ» це питання, але відповіді так і не отримала. Отже, чому Церква прирівнює аборт до вбивства? Де в Біблії про це написано? Наведіть, будь ласка, цитату.

Митрополит Іларіон: Я Вам відповім, Ольго. У Біблії немає цитати, яка говорить про аборт, тому що аборт, наскільки можна судити за збереженими свідченнями, в ізраїльському народі того часу не був поширений і, може бути, навіть взагалі не існував.

Біблія не є зведенням рекомендацій на всі випадки життя. Є дуже багато нових явищ в житті людини, про які в Біблії не сказано ні слова. Але якщо про щось не сказано в Біблії, це не означає, початку її існування прирівнювало аборт до вбивства. Я наведу кілька цитат. Апологет II століття Афінагор Афінський: «Жінка, що зробила викидень, є вбивцею і дасть відповідь перед Богом, бо зародок в утробі є живою істотою, якою опікується Господь». А ось цитата з канонічних правил святого Василія Великого: «Та, що навмисно занапастила зачатий в утробі плід підлягає осуду смертовбивства. Ті що дають лік для виверження зачатого в утробі є вбивцями і так само ті, хто приймає отрути, що вбивають дітей». Можна навести й багато інших текстів, які однозначно прирівнюють аборт до вбивства.

Питання: Шановний митрополите Іларіоне! У мене непроста ситуація, яку я прошу Вас роз'яснити. Широко відома негативна позиція Церкви щодо абортів. Священик жінці ніколи не дасть благословення на таку дію, власне - на вбивство. Якщо ж вона на це наважиться, то підуть церковні покарання - відлучення від причастя. Однак, чув, що і чоловік, який схвалив аборт дружини, позбавляється причастя на 20 років. Я схвалив аборт і, звичайно, про це дуже шкодую. Хоча про таке рішення нікому не говорив, але сам себе позбавив прийняття Святих Таїн. Наскільки правильно я вчинив і чи є у мене можливість спокутувати цей гріх, або я зможу підійти до причастя лише в 2038 році?

Митрополит Іларіон: Ви абсолютно праві в тому, що чоловік, який сприяв аборту, несе за це відповідальність так само, як і жінка, яка його вчинила. Про це прямо говориться в «Основах соціальної концепції Руської Православної Церкви». Але щодо покарання за цей гріх Вам слід звернутися до священика. Перш за все, треба прийти на сповідь, розповісти про те, що сталося, і вже священик визначить покарання. Утримуватися від причастя протягом 20 років або протягом одного року - це ви зможете з'ясувати зі священником.

Питання: Я вважаю себе релігійною людиною, хоча в церкві буваю тільки по великих святах. Не

розумію, в чому необхідність відвідувати храм щонеділі і чому перед причастям обов'язково треба бувати на всенічній?

Митрополит Іларіон: Ви знаєте, немає взагалі ніякої необхідності відвідувати храм. Якщо ви не хочете, то можете взагалі не відвідувати храм. Ми відвідуємо храм не з потреби, а тому що нас тягне туди серце. Причастя ми приймаємо теж не за потребою, а тому, що хочемо з'єднатися з Богом.

Питання про те, як часто відвідувати храм, - це питання, яке Ви самі повинні собі задати і самі на нього відповісти. Є люди, які відвідують храм щонеділі. Є ті, які приходять тільки по великих святах. Це залежить насамперед від вашого внутрішнього розташування. Ніхто не може накласти на вас зобов'язання відвідувати храм. Але мені здається, що людина, яка любить іншу людину, прагне якомога частіше бути з цією людиною, і вона не говорить: а в чому необхідність з тобою зустрічатися раз на тиждень або раз на два тижні, якщо по-справжньому любить цю людину. Якщо вона зустрічається з людиною тільки в разі потреби, з почуття обов'язку, то значить, вона її не любить. Відповідно, якщо людина ставить питання таким чином: а в чому необхідність приходити в храм, значить, напевно, людина недостатньо любить Господа і Церкву.

Намагайтеся зігрівати в собі любов до Церкви, до богослужіння. Намагайтеся вивчати богослужіння, вслуховуватися в слова богослужіння, вникати в його зміст, і воно буде розкриватися для вас все новими і новими гранями. Тоді вже Ви не будете питати, в чому необхідність йти на богослужіння, а будете кожну можливість піти на службу використовувати, щоб побути в храмі, побути з Богом, долучитися до слів богослужіння.

Питання: Дорогий владико, здрастуйте! Скажіть, чи правда, що деякі частини Священного Писання були втрачені під впливом Ватикану або переписані і відредаговані в середньовічних католицьких монастирях? Спасибі.

Митрополит Іларіон: Якщо відповісти коротко, то це неправда. Якщо відповісти трохи докладніше,

то треба сказати про те, що Святе Письмо близько півтори тисячі років існувало тільки в рукописній традиції, тобто його переписували від руки і на грецькій мові, і на латинській мові, як це було на Заході. Звичайно, при переписуванні в текст могли вкрадатися ті чи інші помилки, упущення, зміни. Існує ціла величезна наукова область, яка називається біблеїстикою і займається біблійною текстологією, тобто історією тексту Біблії.

Можу сказати Вам з усією відповідальністю, що ніхто ні в Ватикані, ні на Заході, ні на Сході спеціально не міняв текст Святого Письма і не виключав з нього ті чи інші фрагменти, але оскільки текст існував у рукописній традиції, то дійсно є дуже багато варіантів одного і того ж тексту, однієї і тієї ж фрази. Критична біблеістика якраз цим і займається. Сучасні видання Біблії, як правило, засновані на досягненнях критичної біблеїстики, тобто з усієї тої множини текстів, що існують в рукописній традиції, обираються, як правило, найбільш надійні.

Питання: Чи може сурогатна мама, у якої дитина залишилася з нею, стати хрещеною мамою цій дитині, щоб зв'язок між ними стала ще тіснішим?

Митрополит Іларіон: Відповім однозначно - не може. Сурогатна мати взагалі не може стати хрещеною, бо вона винна у неналежній поведінці, яка не сумісна з вченням Церкви. Якщо вона про це знала [і зробила], то чому вона може навчити дитину? А якщо вона про це не знала, то тим більше, чому вона зможе навчити дитину? Хресною може стати тільки та жінка, яка довіряє Церкві, живе за церковними звичаями і не допускає те, що Церквою прямо заборонено.

Джерело: https://mospat.ru/ua/news/88138/